

De yngste barna får lite støtte på læring og språk

I en norsk studie har forskerne gått systematisk til verks for å finne ut hvor mye støtte barnehagepersonalet gir til barna i alderen fra 1 til 3 år.

MAGASINARTIKKEL | SIST ENDRET: 18.03.2022

– Vi setter søkelys på dette i læringsmiljøet. Ikke bare på mangfold i kjærlighet, men også på kulturelt mangfold. Her har vi flere ulike kulturer og familieformer, forteller pedagogisk leder Ann-Helen Kaupang-Schøning.– Det er overraskende at norske barnehager skårer så lavt på å hjelpe småbarna med den kognitive utviklingen, sier forsker May Britt Drugli.

Sammen med forskerkollega Turid Suzanne Berg-Nielsen har hun studert kvaliteten på samspillet mellom voksne og barn i 106 norske småbarnsavdelinger.

Skårer lavt på læring

Forskernes funn er at norske barnehagebarn i alderen 1–3 år i gjennomsnitt opplever god – men ikke svært god – støtte til emosjonell utvikling og atferd.

De yngste barna i barnehagene opplever imidlertid lite støtte når det gjelder læring, utvikling og språk. Her er gjennomsnittlig skår bare 2,94 i de norske barnehagene, på en skala som går til 7. I tillegg finner forskerne store forskjeller mellom småbarnsavdelingene de har undersøkt.

For å måle samspillskvaliteten i de norske barnehagene har forskerne brukt en observasjonsmetode kalt CLASS Toddler. Metoden er prøvd ut i flere land og måler gjennom observasjon og standardiserte skåringer både den emosjonelle støtten og hjelpen barna får til å lære.

Store forskjeller

- Det har blitt jobbet en del i norske barnehager med læring og språk. Derfor overrasker det oss virkelig at småbarnsavdelingene ikke skårer høyere, sier Drugli.
- Den gjennomsnittlige skåren er altså under 3 på en skala som går til 7. Men kanskje enda mer interessant er den store variasjonen vi finner. Skåren varierte fra 0,88 til 5,58. Det er altså meget stor forskjell på kvaliteten i samspillet rundt læring og språk hos småbarnsavdelingene i norske barnehager.
- Er du småbarn i en barnehage som skårer nede på 1-tallet, betyr det at du nesten ikke opplever noen dialog med de voksne i barnehagen. Da begrenser dialogen seg til «Her er maten» og «Nå må du spise». Dette var iallfall det vi så mens vi observerte.

«Bare rundt 10 prosent av småbarnsavdelingene i norske barnehager skåret høyt på både emosjonelt samspill og samspill rundt læring og språk»

Ikke så komplisert

May Britt Drugli er opptatt av at dette med støtte til småbarnas læring og språk ikke behøver å være så komplisert.

- Det kan ganske enkelt handle om å bruke språket aktivt og si slikt som «Nå setter jeg deg i stolen» og «Oi! Nå var du tørst». Du kan også stille barnet et åpent spørsmål og vente på barnets respons.
- Det handler også om å bruke et litt variert språk og kanskje noen forklarende ord, som «I dag var det en paprika på brødskiva di, og den er rød».

Inviter småbarna til dialog, oppfordrer Drugli. Også en litt travel garderobesituasjon kan utnyttes til å lære språk, mener hun.

- Sett ord på det du gjør sammen med barnet, og vent gjerne litt på barnets respons. Sier barnet noe feil, behøver du ikke nødvendigvis å korrigere feilen. Du kan heller gjenta det riktig.

Litt redde for læring

Forskerne ser at veldig mange norske barnehager har et forbedringspotensial når det gjelder samspill med

de yngste barna, og altså særlig med tanke på barnas kognitive utvikling.

– Vi har diskutert resultatet av studien med ansatte i en del barnehager. Da får vi inntrykk av at noen er litt redde for dette med læring. Det har liksom en negativ klang for mange barnehageansatte.

– Det synes vi som forsker på samspill i barnehagen, er synd. Vi snakker jo bare om å gripe muligheter som oppstår i barnehagehverdagen, til å ha en dialog med de yngste barna.

– Viser småbarnet interesse for noe, så er det nettopp en slik mulighet til å utvikle barnets språk. Som barnehageansatt bør du være bevisst på å utnytte slike situasjoner, sier forskeren og minner om at man fort kan undervurdere hvor lett småbarn er i stand til å lære.

Bemanningsnormen kan gi bedre samspill

Det kan være verdt å nevne at Drugli og Berg-Nielsen gjorde denne studien for et par år siden, før tre barn per ansatt ble innført som bemanningsnorm i norske småbarnsavdelinger. De to forskerne ser av studien sin at den nye normen legger til rette for bedre samspill mellom de barnehageansatte og småbarna.

– Problemet er at i praksis gjelder ikke bemanningsnormen gjennom hele barnehagedagen. Det er bare noen timer midt på dagen at alle ansatte faktisk er til stede samtidig på avdelingen.

Forskerne fant også at familiebarnehagene i studien skåret lavere på samspillskvalitet enn de andre barnehagene. De synes det kan virke som samspill preget av rikt språk og læringsfremmende responser fra de voksne er særlig vanskelig å få til i disse barnehagene. Samtidig understreker forskerne at det var få familiebarnehager med i studien, og at dette funnet derfor må tolkes med forsiktighet. Forskerne fant ingen forskjell mellom avdelingsbarnehager og basebarnehager.

Emosjonell støtte viktig for de yngste

Emosjonell utvikling og behovet for å kunne knytte seg trygt til sensitive voksne er sentralt de første leveårene. Dette har blant annet sammenheng med den tidlige hjerneutviklingen, der høyre hjernehalvdel har en vekstspurt disse årene.

I tillegg er små barn nysgjerrige, utforskende og interesserte i å lære. De trenger at voksne fanger opp hva de er opptatt av, og beriker dette ved bruk av ord, handlinger og støtte.

– Alle er enige om at barnehagekvalitet er viktig. Men hva barnehagekvalitet er, og hvordan vi kan måle det, har ikke vært så lett å si. Nå har vi altså forsøkt å måle dette, sier Drugli.

Hun trekker fram som positivt at de fleste barnehager skårer middels til høyt på emosjonell og atferdsmessig støtte til de yngste barna. Ingen av de undersøkte barnehagene skåret helt lavt her. Men også på dette området har mange barnehager potensial til å forbedre seg.

Skrevet av Bård Amundsen på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet

Kjelde

Drugli, M. B. & Berg-Nielsen, T.S. (2019) "Samspillskvalitet mellom ansatte og små barn (1-3 år) i norske barnehager (dagtilbud)" *Paideia*, (17):37-47.

Artikkelen er fra 2022